

Innst. 129 S

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:168 S (2010–2011)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Solveig Horne, Ib Thomsen og Øyvind Korsberg om å innføre løpende barnehageopptak

Til Stortinget

1. Sammendrag

Forslagsstillerne viser til at barnehageforliket av 2003 var en milepæl i norsk barnehagepolitikk. Barnehageforliket har i årene etter 2003 dannet grunnlaget for norsk barnehagepolitikk, og de sentrale målsettingene Stortinget har jobbet etter de siste åtte årene, stammer fra dette dokumentet.

Forslagsstillerne viser videre til at ett av disse målene er full barnehagedekning. Statistisk sentralbyrås (SSBs) tall for 2009 viser en dekningsgrad på 88,5 pst., og det informeres om at behovsdekningen er full. Den lovfestede retten til barnehageplass, som etter avtalen skulle innføres ved full dekning, slo inn i 2009.

Forslagsstillerne viser til at det imidlertid er én utfordring knyttet til rettigheten, slik den foreligger i dag. Retten til barnehageplass er forbeholdt barn født innen 31. august året før opptaket. Selv om dette isolert sett er et viktig steg i retning full barnehagedekning, er en fortsatt ikke i mål med arbeidet. Denne rettigheten medfører ifølge forslagsstillerne nemlig samtidig at barn født i løpet av årets siste tredel ikke har noe som helst krav på barnehageplass før de er nærmere to år. Forslagsstillerne understreker at reglene skal være til for barna og familien, og det er derfor viktig å få på plass et rullerende barnehageopptak slik at foreldrene kan søke plass til barna hele året.

Det er åpenbart ifølge forslagsstillerne at selv om en har kommet langt i å nå Stortingets ambisjoner fra 2003, så gjenstår siste etappe før målgang. Forslagsstillerne mener regjeringen bør vurdere rimeligheten av hvordan retten til barnehageplass praktiseres i dag, og mener denne må erstattes med en rettighet knyttet til barnets alder. Det foreligger riktignok noen opplagte utfordringer knyttet til å ha et løpende barnehageopptak, men siden dagens regelverk forhindrer en del barn fra å benytte seg av barnehage fra ettårsalderen, må Stortingets utfordring ifølge forslagsstillerne bli å finne en løsning som ivaretar barn og foreldre samtidig som de nevnte utfordringer minimeres. Forslagsstillerne mener det er feil å snakke om at en har full barnehagedekning når barn født 1. september risikerer å måtte vente i nesten to år før de får plass. Full barnehagedekning får en først når alle de familiene som trenger/ønsker barnehageplass, får plass. Foreldrene etterspør større fleksibilitet i systemet, slik at de kan tilpasse barnehagestart til familielivet.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om innføring av en lovbestemt ordning for kontinuerlig opptak ved barnehager i Norge. Rett til barnehageplass skal slå inn tidligst fra den tid barnet fyller ett – 1 – år, eller fra foreldrepermisjonens slutt dersom denne tas ut i lengre tid.»

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjøl, Kåre Simensen, Arild Stokkan-Grande og Lene Vågslid, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib

Thomsen, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, Gina Knutson Barstad, fra Senterpartiet, Christina Nilsson Ramsøy, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, viser til Dokument 8:168 S (2010–2011) hvor man ber regjeringen innføre en lovbestemt ordning for løpende opptak i barnehager og til statsrådets brev av 19. oktober 2011 (vedlagt).

Komiteen vil vise til Ot.prp. nr. 52 (2007–2008) og Innst. O. nr. 69 (2007–2008) hvor flertallet gikk inn for en lovfesting av retten til barnehageplass fra 1. januar 2009. Bestemmelsen gir rett til barnehageplass for barn som fyller ett år innen utgangen av august det året det søkes barnehageplass.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil understreke at denne retten er en minimumsrett og at hver kommune står fritt til å ha flere eller supplerende opptak. Flertallet vil peke på at mange kommuner reelt praktiserer plikten som en minimumsplikt i tråd med lovens intensjoner og viser til rapporteringen pr. 20. september 2010 som forteller at 235 kommuner ikke hadde ventetid for barnehageplass, mens resterende 195 kommuner hadde i gjennomsnitt en ventetid på 6,1 uker.

Flertallet vil vise til regjeringserklæringen hvor målsettingen på sikt er å innføre krav om minimum to opptak i året. Flertallet vil peke på at innføring av løpende opptak vil medføre kostnader i milliardklassen og viser til svar på spørsmål 240 fra finanskomiteen/Fremskrittspartiet av 7. oktober 2011. Flertallet har merket seg at de høye kostnadene skyldes at kommunene vil få et behov for å bygge opp en viss overkapasitet for å kunne ha plasser disponible.

Flertallet mener en slik lovendring må ses i sammenheng med budsjettbehandlingen og registrerer at ingen partier i sine alternative budsjetter for 2012 har fremmet forslag om løpende opptak og heller ikke forslag om to opptak i året.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til den lovfestede retten til barnehageplass som trådte i kraft i 2009, der alle barn født innen 31. august fikk rett til barnehageplass fra august det året de fyller ett år. Disse medlemmer mener likevel det er en utfordring knyttet til denne rettigheten slik den foreligger i dag. Denne rettigheten medfører at barn født etter 31. august ikke har krav på barnehageplass før de er nærmere to år.

Disse medlemmer mener en må tilstrebe å få på plass løpende barnehageopptak slik at regelverket er til for barna og familiene, og slik at en kan søke om barnehageplass til barnet hele året. Disse medlemmer registrerer også at regjeringen viser til at en nå har oppnådd full barnehagedekning. Disse medlemmer mener det er galt å påstå det er full barnehagedekning når barn født etter 31. august ikke har rett til barnehageplass. Disse medlemmer mener full barnehagedekning får en først når alle familiene som ønsker eller trenger barnehageplass får plass. Disse medlemmer viser også til at foreldre etterspør større fleksibilitet i systemet, slik at de kan tilpasse barnehagestart til familielivet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet registrerer at regjeringen mener at å innføre løpende opptak vil være et kostnadsbeløp i milliardklassen, og at dette må sees i sammenheng med budsjettarbeidet. Disse medlemmer mener likevel det er mulig, hvis det er politisk vilje til å sette i gang arbeidet med å legge til rette løpende barnehageopptak. Disse medlemmer viser til at en del kommuner i dag praktiserer to opptak i året, men at dette ofte skjer i små kommuner med lite press på barnehageplasser.

Disse medlemmer viser til at barnehageforliket av 2003 var en milepæl i norsk barnehagepolitikk. Disse medlemmer er av den oppfatning at barnehageforliket har dannet grunnlaget for norsk barnehagepolitikk, og de sentrale målsettingene Stortinget har arbeidet etter de siste årene er fra barnehageforliket.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om innføring av en lovbestemt ordning for kontinuerlig opptak ved barnehager i Norge. Rett til barnehageplass skal slå inn tidligst fra den tid barnet fyller ett – 1 – år, eller fra foreldrepermisjonens slutt dersom denne tas ut i lengre tid.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil understreke at det må legges til rette for at alle får barnehageplass når de trenger det. Det er ikke full dekning før også de som er født etter 1. september får plass. Disse medlemmer mener det er nødvendig med flere opptak i året enn ett. Målet må være at opptaket er mest mulig løpende og at rett til plass gjelder for alle. Disse medlemmer viser til Stortingets behandling av Dokument 8:172 S (2010–2011), jf. Innst. 73 S (2011–2012) der Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om et mer fleksibelt barnehageopptak uavhengig av når på året barnet er født.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti støtter altså langt på vei forslagsstillernes intensjoner, men vil på denne bakgrunn ikke stemme for forslaget i Dokument 8:168 S (2010–2011).

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme sak om innføring av en lovbestemt ordning for kontinuerlig opptak ved barnehager i Norge. Rett til barnehageplass skal slå inn tidligst fra den tid barnet fyller ett – 1 –

år, eller fra foreldrepermisjonens slutt dersom denne tas ut i lengre tid.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen viser til representantforslaget og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:168 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Solveig Horne, Ib Thomsen og Øyvind Korsberg om å innføre løpende barnehageopptak – bifalles ikke.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 8. desember 2011

Gunn Karin Gjul

leder og ordfører

Vedlegg

Brev fra Kunnskapsdepartementet v/statsråden til Stortinget, datert 19. oktober 2011

Representantforslag om å innføre løpende barnehageopptak – Dokument 8:168 S (2010-2011)

Jeg viser til brev av 17. juni d.å. fra Familie- og kulturkomiteen der representantene Solveig Horne, Ib Thomsen og Øyvind Korsberg ber regjeringen å innføre en lovbestemt ordning for kontinuerlig opptak i norske barnehager. Representantene viser til at retten til barnehageplass må erstattes med en rett som er knyttet til barnets alder. Det foreslås at retten skal slå inn tidligst fra den tid barnet fyller ett år, eller fra foreldrepermisjonens slutt dersom denne tas ut over lengre tid.

I dag er det i barnehageloven tydelig lovfestet at dagens ordning med ett opptak i året er en minimumsplikt for kommunene. Kommunene er på denne måten gitt anledning til å ha en opptaksordning tilpasset lokale forhold. Mange kommuner har fulgt opp denne friheten med å tilby flere eller løpende opptak. Rapporteringer pr. 20. september 2010 viste at 235 kommuner ikke hadde ventetid for å få barnehageplass og at resterende 195 kommuner hadde ventetid som i gjennomsnitt var 6,1 uker. Barnehagestatistikken fra Statistisk sentralbyrå for 2010 viser

videre at 11400 ettåringer uten rett til plass går i barnehage i dag. Dette viser at kommuner reelt praktiserer plikten som en minimumsplikt i tråd med lovens intensjon, og legger til rette for løsninger som passer barnefamiliene i kommunen.

I regjeringserklæringen er målsettingen på sikt å innføre krav om minimum to opptak i året til barnehager for å redusere ventetiden. Flere opptak i året vil imidlertid gi betydelige økonomiske konsekvenser. Løpende opptak vil medføre høyere kostnader enn ett opptak (dagens rett) fordi kommunene må bygge ut større kapasitet (etablere lokaler og ansatte personer) for å kunne tilby plasser tidligere enn i august når det i ved overgang til skole frigjøres barnehageplasser. Det vil innebære at det i perioder vil være overkapasitet på barnehageplasser. Kostnaden, som beregnes for ettåringene, avhenger av kommunens fleksibilitet til å ta opp barn over hele året. Jeg har tidligere opplyst overfor Stortinget, blant annet i svar på spørsmål til statsbudsjettet, at dette vil utgjøre milliardbeløp. Spørsmålet måtte derfor eventuelt vært vurdert i budsjettbehandlingen.